
Krediidiandjate ja -vahendajate järelevalvepoliitika

Seotud lingid

[Krediidiandjate- ja vahendajate seadus](#)

[EBA juhend krediidiandjate juhtorgani liikmete määramiseks](#)

[FI juhend tegevuste edasiandmise kohta](#)

[Vastutustundliku laenamise nõuded](#)

Riigikogu võttis 18. veebruaril 2015 vastu [krediidiandjate ja -vahendajate seaduse \(KAVS\)](#), mis kohustab krediidiandjaid ja -vahendajaid taotlema Finantsinspeksioonilt tegevusluba ja viima oma tegevuse vastavusse [KAVS-iga](#). Järelevalve hõlmab üldjuhul kõiki krediidiandjaid ja -vahendajaid, välistades täielikult või osaliselt [KAVS-i § 2](#) alusel üksnes teatud ettevõtjad.

Tegevusala hindamine

Reguleeritud finantsturul tegutsev kutseline turuosaline hoolitseb selle eest, et ta austab ja täidab kohalduvaid reegleid. Palume krediiti väljastavatel või vahendavatel ettevõtjatel endal hinnata, kas osutatav teenus (krediidi väljastamine või vahendamine) kuulub [KAVS-i](#) reguleerimisalasse, mis vajab tegevusluba või mitte. Lisaks palume krediidiandjaid ja -vahendajaid kehtvalt hinnata, kas nende organisatsioon ja tegevus vastavad vähemalt avalik-õiguslikele normidele ning kas nad tegutsevad kooskõlas nende normidega.

Finantsinspeksioon selgitab vajaduse korral õigust, kuid ei osuta ise õigusabiteenust ega hinda ja anna enne tegevusloamenetlust eelhinnanguid konkreetsete ettevõtete õiguslikele ja ärilistele lahenditele. Siduvad hinnangud antakse kehtiva õiguse kohaselt ametliku tegevusloamenetluse käigus.

Finantsjärelevalvest

Finantsjärelevalve alused, ulatus, õigused ja menetlus määratakse seadusega, krediidiandjate ja -vahendajate suhtes eelkõige [Finantsinspeksiooni seaduse \(FIS\)](#) ja [KAVS-iga](#).

Finantsjärelevalvet tehakse avalikes huvides. Järelevalve ülesanne on seista hea, et täidetakse krediidiandjate ja -vahendajate suhtes kehtestatud avalik-õiguslikke norme.

Finantsjärelevalve keskendub järelevalves krediidiandjate ja -vahendajate organisatsiooni lahendile. Näiteks hindab Finantsinspeksioon

-
- vastutusalade määramist,
 - aruandlust ja selle läbipaistvust,
 - olulise osaluse omajate ja juhtide sobivust ja oskusi,
 - sise-reeglite asjakohasust ja piisavust,
 - sisekontrolli süsteemide olemasolu ja toimimist jmt.

Organisatsioonilised lahendid peavad toetama ja tagama, et krediidiandjad ja -vahendajad täidavad seaduse nõudeid.

Finantsjärelevalve rakendab oma õigusi ning suunab krediidiandjad ja -vahendajad täitma avalik-õiguslikke norme. Kui seaduse nõudeid ei täideta, siis võidakse raskeimal juhul tunnistada tegevusluba kehtetuks. [KAVS-is](#) määratletud tegevusloata krediidi andmine või vahendamine on kuritegu, välja arvatud seadusega lubatud erandite korral. Finantsinspeksioonil on õigus oma järelevalvetegevuses võtta ka teisi meetmeid, seal hulgas teha ettekirjutusi ja väärtetoetsuseid.

Finantsinspeksioon ei ole tsiviilõiguslike vaidluste lahendamise kohtuväline organ. Finantsinspeksiooni pädevuses ei ole lahendada eraõiguslikke lepingulisi vaidlusi üksiku tarbija ja krediidiandja või -vahendaja vahel. Tarbijakaebusi lahendab kohus või pädevuse piires ka [Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet](#).

Finantsinspeksioonile esitatud tarbijakaebuste ning muu kogutud teabe pinnalt hindab Finantsinspeksioon krediidiandja ja -vahendaja organisatsiooni ja tegevust ning rakendab vajaduse korral krediidiandja ja -vahendaja suhtes õiguslikke abinõusid, et krediidiandja ja -vahendaja viiks oma organisatsiooni ja tegevuse kooskõlla kohalduvate normidega.

Järelevalve tegemises krediidiandjate ja -vahendajate üle lähtub Finantsinspeksioon riskipõhisest järelevalvest, analüüsides muu hulgas ettevaatavalt riske eesmärgiga rakendada esmajoones rikkumisi ennetavaid abinõusid. Finantsinspeksioon teeb regulaarselt nii plaanipäraseid kohapealseid kontrole kui ka kaugkontrole, tegutsedes vajaduse korral ka *ad hoc*-korras. Sisendite saamiseks nii kohapealsete kui ka kaugkontrollide läbiviimiseks kogub Finantsinspeksioon krediidiandjatelt ja -vahendajatelt järelevalvelist aruandlust.

Tegevusloa menetluse tähtajad

Krediidiandja või -vahendaja, kes olid asutatud ja tegutsesid enne [KAVS-i](#) jõustumist, pidid taotlema Finantsinspeksioonilt tegevusloa ning viima oma tegevuse ja dokumendid vastavusse [KAVS-is](#) sätestatuga 21. märtsiks 2016.

Otsuse krediidiandjale või -vahendajale tegevusloa andmise või sellest keeldumise kohta teeb Finantsinspeksioon hiljemalt kuue kuu jooksul pärast kõigi vajalike nõuetekohaste andmete ja dokumentide saamist ja nõuete täitmist.

Juhtide sobivus ja krediidiandja olulise osaluse omaja (omandaja)

[KAVS-is](#) on seatud krediidiandja ja -vahendaja juhtidele mitmeid nõudeid. Juhiks võib valida või määrata vaid isiku, kellel on krediidiandja või -vahendaja juhtimiseks vajalikud teadmised, oskused, kogemused, haridus ja kutsealane sobivus ning laitmatu ärimaine. Juht peab oma tegevuses üles näitama piisavat asjatundlikkust, ausust, täpsust ja hoolikust, et tagada tarbijate huvide ja õiguste kaitse.

Krediidiandja või -vahendaja juhid peavad muu hulgas tagama, et krediidiandja või -vahendaja organisatsiooni struktuur on läbipaistev ja selgelt määratud vastutusaladega ning on olemas kehtiv sise-eeskiri ([KAVS-i 5. peatükk](#)).

Finantsinspeksioon hindab juhtide sobivust tegevusloamenetluses ja jätkuva järelevalve käigus. Krediidiandjal ja -vahendajal soovitame enne juhtide määramist tutvuda Euroopa Pangandusjärelevalve suunisega „[Juhtorgani liikmete ja võtmeisikute sobivuse hindamise kohta](#)“.

Laitmatu ärimaine nõuded kohalduvad ka krediidiandjas olulise osaluse omajale ja omandajale.

Töötajate oskused

Krediidiandja või -vahendaja juht tagab, et krediidi andmise, krediidi vahendamise või nõustamisteenuse osutamise protsessis osalevatel krediidiandja või -vahendaja töötajatel või esindajatel on igal ajahetkel selleks tegevuseks nõutavad teadmised, oskused ja kogemus ([KAVS-i § 40](#)).

Krediidiandja või -vahendaja juhid ja töötajad peavad tegutsema nende puhul eeldatava ettenägelikkuse ja hoolsusega ning nende ametikohale esitatavate nõuete järgi, seades krediidiandja või -vahendaja ning tarbijate majanduslikud huvid kõrgemale kui oma isiklikud majandushuvid.

Finantsinspeksioon kontrollib järelevalve käigus ka koolituslahendite olemasolu.

Sise-eeskirjad

Seaduses nõutud sise-eeskirjade (eelkõige [KAVS-i § 44](#)) kehtestamise ja rakendamise eest vastutavad ettevõtte juhid. Sise-eeskirjadele ei ole ette antud kindlat vormi. Sise-eeskirjad on iga ettevõtte puhul ainulaadsed, need peavad arvestama taotleja tegevuse laadi, ulatust ja keerukuse astet ning tagama seaduse täitmise. Sise-eeskirjade piisavust ja juhtide oskust ning hoolsust nende kujundamisel hinnatakse tegevusloa taotluse menetlemisel ja hilisemas järelevalves.

Arvestades krediiditeenuse eripära ja [KAVS-i](#) reguleerimisala kohustuvad krediidiandja ja -vahendaja juhid erilise hoolsusega vastu võtma ja rakendama asjakohased protseduurid (sisised tööprotsessid, aruandlusahelad, tarbijatele teenuse osutamisega seonduvad tegevused) (täielik loetelu [KAVS-i § 44](#)), mis käsitlevad nõuete täitmist lepinguelse teabe ja -hoiatuste esitamisel, krediidivõimelisuse hindamisel (sh piisavate andmete kogumine ja analüüs), krediidikulukuse määramisel / muude kõrvalkulude võtmisel, tarbijale nõustamisteenuse pakkumisel, krediiditoimiku pidamisel jmt. Ettevõtte sisemiste protseduuride toimimine on oluline tegevusloa tingimustele vastamiseks.

Sise-eeskirjad peavad olema aja- ja asjakohased - sise-eeskirjade kohane rakendamine eeldab, et krediidiandja ja -vahendaja sise-eeskiri ja tegelikkus on igal ajahetkel vastavuses.

Krediidi kulukuse määra ülempiirist kinnipidamine

Tagamaks tarbijatele usaldusväärse finantsteenuse osutamine, kontrollib Finantsinspeksioon kohapealsete ja kaugkontrollide kaudu, kas krediidiandjad ja -vahendajad peavad kinni neile kehtestatud krediidi kulukuse määra ülempiirist ja kas neil on sellekohane sisekord. Lisaks jälgib Finantsinspeksioon pidevalt regulaarselt laekuvat aruandlust.

Seadusega kehtestatud piirmäära oluline või korduv rikkumine on oluline asjaolu tegevusloa tingimuste täitmise suhtes hinnangute andmisel.

Tegevuste edasiandmine

Finantsinspeksioon kontrollib krediidiandjate ja -vahendajate majandustegevuse tegevuste edasiandmist. Edasiandmise puhul on muu hulgas oluline tagada, et ettevõtted ei annaks oma tegevust edasi viisil, mis võimaldab vabaneda õigusaktidest tulenevast vastutusest ja kohustustest tarbijate ees, takistab järelvalve tegemist või seab ohtu õigusakti nõude täitmise jmt. Tegevuste edasiandmise nõudeid on Finantsinspeksioon selgitanud soovitusliku juhendiga „[Nõuded finantsjärelvalve subjekti poolt tegevuse edasiandmisele](#)“.

Soovituslikud juhendid

Finantsinspeksioon annab finantsjärelvalve subjektidele soovitusliku iseloomuga juhendeid ([FIS § 57](#)). [Finantsinspeksiooni soovituslike juhenditega](#) selgitatakse finantsvaldkonna tegevust reguleerivate õigusaktide sätteid ning suunatakse finantsjärelvalve subjekte käituma õigusaktidest tulenevate nõuete järgi. Oleme muu hulgas kehtestanud soovitusliku juhendi „[Vastutustundliku laenamise nõuded](#)“.

Loata tegevusest

Vastavalt [karistusseadustiku § 372](#) lõigetele 1-2 ja 4 karistatakse tegevusloata tegutsemise eest krediidi- ja finantsteenuste valdkonnas, kus tegevusluba on nõutav, rahatrahviga või kuni kolmeaastase vangistusega.

Õigel ajal loa taotlemata jätmine ja ilma tegevusloata tegutsemine tegevusluba nõudval tegevusalal ning seeläbi seaduse eiramine võib omada olulist kaalu ka juhtide ja olulise osaluse omajate (omandajate) sobivuse hindamisel, kui krediidiandja või -vahendaja otsustab esitada tegevusloa taotluse hiljem.

Lisateave

Järelevalvega seotud küsimustes on võimalik pöörduda [finantsteenuste järelvalve osakonna](#) poole.